

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1869

De S. Bernerio Eremita Ebuli In Diœcesi Salernitana, In Regno Neapolitano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67915)

A *c*ius Parra pertineat ad domum Boni Par, qui circa medium, ut videtur, sæculum XI pollicitus est Sancio, Madiranensis monasterii conditori, se, relicta uzore et monachali veste assumpta, hujus cœnobii gubernium assumpturum esse; sed, mortuo Sancio, uxorem retinuit et monasterium; cui moriens filium suum Gulielmum Par, licet laicum, præfecit. Atque hic abbatæ regimen, tamquam semipater, usque ad annum circiter 1115 tenuit, cum a Pontio, Bigorritano seu Tarbensi episcopo, et Centullo, comite Bigorritano, ob scelera sua expulsus fuit. Cæterum Bonus Par consanguineus erat Sancii, Madiranensis fundatoris; atque hic ante initam monasticam vitam totius Gasconiz consul erat, et fama, longe lateque discurrente, fruebatur. Neque plura de gente Par seu Parra cognovimus, quam hæc pauca, quæ desumpsimus ex Initiis Madiranensis monasterii in diœcesi Tarbensi, scriptis ab anonymo cœtaneo, integrisque a Martene (a), partim vero a prosecutoribus collectionis D. Bouquet editis (b).

m Silus castri de Olcia seu Oltia accurate inferius determinatur.

n Hæc in tabula, affixa mausoleo S. Bertrandi, picta sunt. Vide num. 104 Commentarii prævii.

B *o* Lastrade, ut vidimus supra num. 114, male statuit Sancium Barcinone repertum fuisse. Nomen vero gallicum hujus rupis est Pene d'Esquit, estque finis montis, duas leucas longi, eminentibusque rupibus horridi. Ejus situs ex dicendis manifestior fiet.

p Vallem Aspam commode nobis describunt Benearnensis historicus, Petrus de Marca (c), et auctores Dictionarii universalis Franciæ. Secundum de Marca incipit hæc vallis ad locum Urdoz, cui

D vicina est rupes De Squito, de qua superius diximus; secundum hos vero duabus leucis longior est, adeoque inchoatur in finibus Galliæ a radicibus Montis Aspæ, seu a fontibus Gavi, vel Gabari Aspensis, qui eam totam perfluit: (Gavi autem seu Gabari nomine indignant Pyrenæorum accolæ rivus, fluviolos aut torrentes;) quorum scriptorum sententiæ omnino suffragatur Cassini, loca graphice depingens. Per totam hanc vallem, juxta Gavum Aspensem, strata est via, qua Oleronenses recta Hispaniam petunt, prius transeuntis juxta rupem De Scoto (Peñe d'Escot), ubi secundum de Marca vallis Aspensis desinit, dein juxta rupem et pontem De Squito; atque hic medium fere iter inter Oleronem et fines Hispaniæ institutum est.

q Olcia, seu Oltia, videtur idem esse ac præsens vicus Osse, semileuca circiter septemtrionem versus distans a rupe De Squito; quæ tamen ad dexteram Gavi Aspensis est, dum Osse ad sinistram jacet. Alius nullus vicinus locus scribitur modo, qui magis ad Oltia accedat. Cæterum totus hic tractus nunc capitur partitione, Inferioribus Pyrenæis nuncupatis. (Dép^t Basses-Pyrénées, arr. d'Oleron, canton d'Accous).

r Diximus num. 102 Commentarii prævii, inde a Lastrade deduci festum Apparitionis S. Bertrandi. Hæc jam prelo premebantur, cum adepti sumus Proprium Congregationis Lateranensis, Viennæ anno 1741 excusum et novis auctum Officiis; quæ inter venit cum erroneis satis lectionibus Officium S. Bertrandi; unde cœnobis Canonico-rum Lateranensium totius saltem Germaniæ applicanda sunt, quæ num. 119 de Voraviensi monasterio diximus.

(a) Thesaur. Anecd., t. III, col. 1203 et seqq. — (b) Rec. des histor. de France, t. XI, p. 115 et seqq. — (c) Hist. du Béarn, lib. iv, cap. 1.

DE S. BERNERIO EREMITA

EBULI, IN DIÆCESI SALERNITANA, IN REGNO
NEAPOLITANO.

C

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

F

Quo die S. Bernerius colatur; ejus biographi; quid gesserit; an templum Ebulitanum construxerit; an cum alio confundendus sit; quo sæculo obierit; ejus cultus.

EXEUNTE
SÆCULO XII.

Rationes hac
die S. Bernerio dicendi

S Bernerii vitam, quantum cognita documenta sinunt, explicaturis, primum reddenda nobis est ratio, ob quam huic diei non alteri ejus adscribimus memoriam: quæ res nonnullis implicatur difficultatibus. Etenim in fronte Officii hujus Sancti ad usum terræ Ebuli Salernitanæ diœcesis in regno Neapolitano, anno 1604 Neapoli excuso, hæc leguntur: Celebratur xx Novembris; atque hæc ex ordinatione S. R. Congregationis, ut liquet ex his, quæ ad calcem reperiuntur, verbis: Festum S. Bernerii Confessoris in terra Ebuli Salernitanæ diœcesis fuit stabilitum a Congregatione sacrorum Rituum sub die supra dicta xviii Maji 1602, dum prosecretarius Congregationis se gerebat D. Alexander Gratianus, subscriptum vero et sigillo munitum ab illustrissimo D. cardinali Florentino tamquam præfecto Congregationis sub die xxvii Septembris ejusdem anni 1602. — Ita est, Jo: Paulus Mucantius

pro secret. Congregationis. — Originalis copia revisa, et subscripta ab illustrissimo Baronio est apud me secretarium prædictum. Verum, si quibusdam idoneis scriptoribus fidam, vel hoc decretum abolitum, seu mutatum sit oportet, vel non ab omnibus eodem die celebratur Sancti nostri festum. In Chronico scilicet generali Minorum et in eorumdem Diario Franciscus Lanovius, eo potius credendus quod Ebulense cœnobium ad Ordinem suum pertinebat, aperte S. Bernerii festum ad diem xvii Octobris refert. Insuper Ferrarius in suo Catalogo generali Sanctorum, ad eundem diem Octobris, sic celebrat S. Bernerium: Eboli in Picentibus, S. Bernerii solitarii; cui memoriæ in annotatis subdit: Ex tabulis et monumentis ecclesiæ Ebolitane, quæ illum loco patroni habet, ac præcipue hæc die colit. Cujus Acta Romæ vidimus Ms. una cum Officio proprio, quo ante Breviarii correctionem Ebolenses utebantur. Suo itaque pondere

non

A non caret ejus testimonium. Idem hagiophilus in Catalogo Sanctorum Italiae, anno 1613 excuso, postquam brevibus S. Bernerii vitam ad praesentem diem recensuisset ex lectionibus in ejus officio recitari solitis, subdit: Hac autem die non natalis, sed inventio celebratur per octo dies. In Officio autem, xx Novembris instituendo, quod quidem ritu duplici fit, nulla occurrit mentio Octavae. Cum vero ipse dies natalis, ut inferius videbitur, nonnihil disputationi subiaceat, statuet facile lector, an potius praesenti die, qua Ferrarius celebris ejus festum fieri tradit, quam die xx Novembris, qua conjecturis forte tantum nititur, de S. Bernerio agendum nobis esset.

proponuntur;

2 Altera ratio, ob quam haec dies magis placet haec est: cum Tamayus Salasarius in Martyrologio Hispanico ad diem xi Aprilis celebrasset hanc memoriam: S. Bienerus, anachoreta apud Uxamaeburgum in Hispania, et austeritatis, et poenitentiae continuatione mirabilis, animam Deo reddidit, relinquens posteris sua sanctitatis et virtutum specimen; atque in adjectis notis lectori comprobare aggressus esset hunc Sanctum eundem esse ac Ebulitanum, de quo Ferrarius; decessores nostri, ad praedictam diem xi Aprilis Praetermissos et in alios dies rejectos recensentes, distulerunt totius quaestionis examen ad diem, quando ista commodius discutiantur, et plenius tractabuntur, xvi Octobris. Ne itaque nimis in Sanctis ab una ad aliam diem remittendis simus, Ferrarii calcabimus vestigia, quae a sacro Hagiologii Italici scriptore relecta quoque fuerunt. Nihilominus lectorem monitum velim martyrologum universalem Castellanae a Ferrario discessisse, Sanctumque Bernerium die xx Novembris nuntiasse; verum ille ipse, aemerorum catalogum contextens, S. Bernerium Ebulitanum ex eo non excludit, ita gallice disserens: S. Bernerius, mortuus in diocesi Salernitana, notatur a quibusdam die, S. Bernualdo Hildesiensi sacro, xx Novembris (a), donec inveniantur ejus dies emortualis. Unde tantum specie tenuis Castellanus adversari dicendus est.

ex una e tribus S. Bernerii Vitis

3 Quoniam quaecumque de S. Bernerii gestis cognoscuntur, ex ejus biographiis haurienda sunt, placet paucis de eis praefari. Sunt ex scilicet tres numero: prima quae antiquissima est, atque nondum, in quantum novi, vidit lucem, in Bibliotheca Burgundica regia Bruxellensi, a decessoribus nostris descripta, exstat ad num. 8950, atque in margine praefert signum, quo perhibetur apographum esse Ms. codicis Patrum Oratorii; quod Romanum esse autumo. Non scripta fuit haec Vita ab auctore aequali, ut e num. 12 facile videre est; sed centum forte annis post S. Bernerii mortem. Neque ii sumus, qui obviis ulnis quaecumque in ea asseruntur amplectamur; atque adeo in annotatis signabimus ea, quae interpolata videntur, et a S. R. Congregatione aut expuncta aut saltem non admissa fuerunt. Porro in codice Ms., unde desumpta fuit, dividebatur Vita in xii lectiones, quarum unaquaque apud nos numerum constituit. Secunda, quae nobis innotescit, Vita ex Ebolitanis lectionibus in S. Bernerii Officio recitari solitis a Ferrario fuit concinnata, et suo Catalogo Sanctorum Italiae inserta. Haec vero, quae praeluxerunt, lectiones diversae sint oportet a praelaudata Vita, tum quoniam constructionem ecclesiae S. Petri Ebulitanae S. Bernerio tribuit, tum quoniam Reliquiarum inventionem et secutum miraculum memorat. Qui Hagiologium Italicum consarcinavit, Ferrarii opere usus est, illudque ad verbum descripsit, si Reliquiarum tamen inventio ab eo, nescio quare, ommissa dematur. Tamayus autem ita

Ferrarii scriptionem edidit, ut pauca tantum ei adjecerit ex Pseudo-Juliano. Tertia Vita, seu Officium, cujus jam meminimus, fere e locis communibus contexta est.

4 Quoniam vero Ferrarii opusculum brevibus complectitur quidquid de S. Bernerio cognitum aut adstructum fuisse videtur, juvat illud hic loci exhibere; uncinis includemus, quae et Tamayus (b) ex spurcatis fontibus immiscuit. [Bienerius, sive] Bernerius Hispanus [ex urbe Uxameburg quae nunc Burgum Osmæ in Hispania dicitur] claro genere ortus, ab ineunte aetate, a saeculi voluptatibus abhorrens, relicta patria, ecclesiarum praecipuarum peregrinationem suscepit. In qua cum magnam vitae partem consumpsisset, tandem in Italiam veniens, apud Ebolium, oppidum in Picensibus, substitit. Ubi, cellula exstructa, victum quaeritans, modico pane et vino ob valetudinem stomachi contentus, caetera pauperibus erogabat. Cum is panem cuidam inopi, lignis et igne carenti, divinitus coxisset, eo miraculo sanctitas ipsius pervulgari coepit; quam plura subsecuta comprobarunt. Cum enim comes Ebolensis pontem super Silaro amne aedificare aggressus esset, et quod una die extruebatur altera corrue-ret; Bernerius collecta mendicando pecunia, et ex ea lapidibus et cemento emptis, fabricam pontis suis manibus aggreditur; ita ut quod uno die factum esset, sequenti duplicatum inveniretur. Ponte igitur absoluto, ecclesiam S. Petro Apostolo prope construxit; cui diu ille inserviit, donec a Deo vocatus, migravit in caelum, campanis sponte sonantibus, et suavissimo odore ex ejus corpore exhalante. Corpus in ea ecclesia, quam ipse aedificaverat, conditum fuit; ubi oleum quod congelatum erat, diu et incessanter redundavit. Cum autem multos annos delituisse, anno salutis 1554 die xvii kalendas Novembris inventum, ac miraculo pluviae petita et impetrata confirmatum, honorifice reconditum fuit; et ad ejus tumulum etiam nunc demoniaci liberantur. Quapropter ab Ebolitanis praecipuo honore colitur hoc die. Hoc Ferrarius, et secundum eum fere Tamayus.

5 Quaecumque porro de S. Bernerio commentanda sunt, annectuntur quaestioni cuidam, mota a Tamayo de Salazar, qui Sanctum nostrum confudit cum quodam S. Biendrio vel Bienero, qui nunquam in rerum natura fuisse videtur. Audiatur autem Tamayus (c): Duos hujus nominis (Bernerii vel Bieneri) solitarios apud diversos agnosco; alium et alterum Hispanum; forte in essentia et identitate unum deprehendes. Muneris enim mei haec antiqua mens est, ut quidquid ad nostram attinet provinciam, palam faciam. Ergo auctoritates in medium proferam, plus lector securiorem protinus sententiam amplectetur. Julianus noster in Chronico, anno mvi num. 523, in haec verba prorumpit: "Uxameburg quod nunc oppidum Burgum Osmæ dicitur, S. Bienerus solitarius colitur xi Aprilis." Pene in nominis aequalis, in statu vero similis, et in origine indubius a Philippo Ferrario... die xvi Octobris... consignatur, etc. Verum Tamayus, priusquam sciscitaretur atque investigaret num S. Bienerus Oxomensis idem esset ac S. Bernerius Ebulitanus, inquirere debuisset, an S. Bienerus unquam Oxomæ cultus fuerit, quin etiam an aliquando existerit. At testatur Julianus noster: sed noverit studiosus lector hunc Julianum eundem esse ac Julianum Petri: quod nomen non secus ac nomen Flavii Lucii Dextri et tot aliorum, qui apud Hispanos mendaciorum fabri

D

breviter ejus gesta recitantur.

E

Quaeritur idemne sit ac quidam pulatius S. Bienerus,

F

(a) Martyrol, Rom. indicat xxvi Oct.; reliqua xx Nov. — (b) Ad diem xi April., p. 571. — (c) Ibid, loc. cit.

exsti-

A *existunt, mera larva est, qua se quis ineunte sæculo XVII contexit, ut in Bibliotheca Hispana veteri (a) Nicolai Antonii late videre est. Jam vero, teste ipso Tamayo, qui medio XVII sæculo scribebat, suis temporibus nota non erant Oxomæ S. Bieneri Acta: unde nequidem veri similitudini inniteretur is, qui Pseudo-Juliano S. Bieneri Vitam præluxisse congeret. En Tamayi testimonium: Si iste (S. Bernerius Ebulitanus) idem ac ille (S. Bienerus), de quo Julianus noster, et Ebolitanus (civis quiscumque) diem transitus et anni computum (quæ reapse ignorantur) ut suis inserat actis, inveniet; et Uxamensis Ecclesia Hispaniæ TANTI DIVI ACTA COGNOSCAT, ut tam ista (Ecclesia Oxomensis), quam illa (Ecclesia Ebulitana) anniversariis jubilationibus festum celebrent singulare. At ex postremis verbis, quibus innuitur ne annum quidem festum Oxomæ celebrari in S. Bieneri honorem, adversus Pseudo-Julianum exurgit argumentum, quod nonnihil aliunde confirmatur: penes me nempe est Kalendarium Oxomense anni 1718; atqui in hoc neque ad XI Aprilis, neque ad XVI Octobris, neque ad XX Novembris ulla S. Bieneri, aut Bernerii mentio fit; similiter in Hispania Sacra Florezii, ubi (b) de Sanctis diocesis Oxomensis agitur, nusquam S. Bieneri memoria occurrit; neque ullam de eodem Sancto mentionem facit Uxamensis historiographus Loperræz Corvalan (a).*

B *6 Ex præcedentibus satis jam liquet S. Bienerum Oxomensem, a Pseudo-Juliano adstructum, merito in dubium vocari. Verum etiamsi demus eum existisse, non video quare confundendus esset cum S. Bernerio Ebulitano: nam ex superstitionibus monumentis (si tamen Pseudo-Juliani festum monumentum sit) non dicendi sunt eodem tempore vixisse. Superius auditus fuit Julianus asserens, S. Bienerum jam anno 1006 die XI Aprilis Uxameburgi cultum fuisse; verum tum secundum Vitam editam ab ipso Tamayo, Ferrario et Hagiologo Italico, tum secundum Vitam Ms. a nobis edendam anno saltem 1160 nondum obierat S. Bernerius Ebulitanus.*

C *7 In opusculo scilicet Ferrarii dicitur noster Sanctus operam contulisse ædificando Ebulitano S. Petri templo, et in Vita Ms., quæ nobis multo potior est, hæc solum num. 10 prostant: Dedicavit itaque hic Sanctus se servitio ecclesiæ, in ea juxta virtutem infirmi corporis deservire. Ecclesia autem, ubi maxime consueverat frequentare, basilica est B. Apostoli Petri atque sanctorum habitatio monachorum, ubi et Ebolemensis populus ejus limina venerantur. Ex quibus evidens cum sit, S. Bernerii ætatem minime referendam esse ante hujus ecclesiæ constructionem, sine negotio demonstrari potest hunc Sanctum nondum e vivis excessisse, cum putatus S. Bienerus aut Biendrius jam coti dicitur. Audiatur itaque Ughellus (d): Hoc etiam tempore (circa annum 1156) ex autoritate Romualdi (II, Salernitani archiepiscopi,) Joannes abbas (Ebulitanus) ecclesiam S. Petri de Ebulo condidit; opus aliqui male referunt ejusdem archiepiscopi; sic enim testatur inscriptio in ipsa ecclesia:*

Guillelmi regis, Antistitis et Romualdi
Temporibus domus hæc ædificata fuit.
Abbas istud opus venerabilis ille Joannes
Fecit, laus cujus est probitate minor.
(Desunt duæ voces) muros studiosi Bartholomæi
Fecit materiam; sed superavit opus.
Anno D. MCLX.

(a) T. II, p. 36 et seqq. — (b) España Sagrada, t. VII, p. 299. — (c) Descripción histor. del obispado de Osma. — (d) Ital. Sacr., t. VII, col. 401. — (e) p. 592, ad margin. — (f)

D *Lanovius, in Chronico generali Minimorum ad annum 1577 num. 3 referens, quo pacto ad Ordinem suum transierit hoc monasterium, secundum communem sententiam aut famam illigat hujus cœnobii fundationem ævo Gulielmi Normanni II, cognomento Boni, quem cœnobii fundatorem statuit.*

8 His positis, extricet se jam quisquis Tamayi asserta propugnare aveat. Ei quippe in primis necesse est, ut inficias eat S. Bernerium obiisse post annum 1160, quo multo antiquior æstimandus est ille S. Bienerus, quem Pseudo-Julianus anno 1006 Uxameburgi cultum fuisse tradidit. Ex dictis quoque liquet, hallucinari meritissimum Castellanium, cum in Martyrologio suo Universali (e), juxta S. Bernerii memoriam, tempus emortuale annum circiter 980 statuit. Qui error tribuendus est Tamayo, hæc scribenti: Quatenus ad annum, in quo ab hac sanctus anachoreta peregrinatione discesserit, scriptores conticescunt. Tantum Julianus ad annum 1006 Christi ejus cultum apud Uxamam consignat. Ex quo facile credi potest, illum antiquiorem accepisse venerationem. Inter annum mortis et annum 1006 putatitii cultus inseruerit Castellanus annos circiter 25; qui calculus eum ad annum 980 reducit. Ex præmissis vero libenter S. Bernerii mortem exeunti sæculo XII illigabo, donec rationes, huc usque mihi ignotæ, aliud suadeant. Diem emortuale in dubium quoque vocari num. 2 ex Castellano notavi: quam tamen ad mediam circiter hyemem referrem ob miraculum, factum in ejus morte, quo oleum, quod tunc ibi (in ecclesia S. Petri) COAGULABATUR, incessabiliter redundabat; nisi, cum nihil apprimere certi occurrit, veneranda mihi esset auctoritas S. R. Congregationis, quæ anno 1602 approbavit Officium, in quo S. Bernerius duodecimo kal. Decembris migrasse in cœlum miraculis clarus affirmatur.

F *9 Locus, in quo S. Bernerius colitur, atque alia quædam ad impertitos ei honores pertinentia paucis illustranda supersunt. Ebolium scilicet, ut loquitur Lanovius in Minimorum Chronico ad annum 1577 num. 3, haud procul amne Silaro, supra Salernum, in Orientem XVIII millibus passuum, quo spatio amœna et florens planities tenditur, oppidum est opulentum, frequens et clarum, quod ejusdem nominis fluvius alluit, Campania, episcopali urbe, non longius quatuor passuum millibus. Non tamen jacet in Campanensi, sed in Salernitana diecesi, ut docet tum Augustinus Lubinus in Brevis Notitia Abbatiarum Italiæ (f) tum quidam Codex Ms. Taxarum Cameræ Apostolicæ, sæculo XIV incunte exaratus, atque nunc inter nostra litteraria cœmela servatus. In hoc oppido, quod vulgo Evoli dicitur, jam olim, condita fuerat abbatia Ordinis Benedictini, S. Petro Apostolo sacra, fundatore (ut fama est) Guillelmo Normanno II, utriusque Siciliæ rege, cui ob pietatem, prudentiam et illibatæ auctoritatis conservationem Boni cognomen factum est. Quam tamen fundationem, circa annum 1156 ceptam, ut superius monendum jam fuit, Romualdus, id temporis Salernitanus archiepiscopus, ne verbo quidem attigit in latissimo suo Salernitano Chronico, quod initio tomi VII Rerum Italicarum Muratorius edidit. Ipse tamen Romualdus nonnihil contulit hujus fundationis stabilitati, cum anno 1160, die XV Januarii, indictione IX, archipræsulatus sui VII confirmavit Joanni, Ebulitano abbati, ejusque successoribus omnia bona juraque abbatia. Hæc Ughellus (g) et Lubinus (h); qui insuper docet jam pridem hanc abbatiam consi-*

P. 121. — (g) Ital. sac., t. VII, col. 401. Edit. Venet. — (h) Notit. abbat. Ital., p. 121.

A storialem fuisse et in commendam dari solitam; quin addit Lanovius eam ante annum 1577 longum jam tempus exstitisse desertam; et subjungit: Ill. autem et Rev. D. Antonius Carafa, eo sacerdotio ac supremo galeri honore a Pio V exornatus, eamque abbatiam commendatam tenens, nihil habuit antiquius, quam ut exemplaris et austeræ vitæ professores in illud monasterium induceret. Habito igitur delectu, Minimos ad eam rem sublegit, et anno 1577 in possessionem misit, attributis in annum perpetuis censibus et redditibus ex bonis ipsius monasterii, quod Gregorius XIII Pontif. Opt. Max. probavit et laudavit. Cœnobium altari, ut vocant, privilegiato gaudet, et antiquum S. Petri titulum retinet.

et qui huic tribuantur honores altistrantur.

10 Asservant etiam hujus loci cœnobitæ sacrum corpus B. Bernerii solitarii, cujus virtus in expellendis dæmonibus præsertim elucet. Agunt illi diem festum Ebolenses ut patrono suo XVII kalendas Novembris. Huc usque Lanovius, *Officium, quod num. 1 anno 1602 concessum diximus, de communi Confessoris non Pontificis est, præter lectiones quartam et quintam secundi Nocturni; idque alio quoque die quam xx Novembris recitandum esse liquet ex his approbationis verbis: ... Sanctissimus Dominus noster (Clemens Papa VIII)... annuit, ut, etiamsi in Calendarium Romanum relatum non sit, imprimi, et in terra prædicta IN DIEBUS PRÆSCRIPTIS una cum illius Missa publice recitari libere et licite possit et valeat, etc. De his vero diebus conjicere licet ex his, quæ num. 1 allata sunt. In sapius hoc memorato Officio binæ etiam exstant S. Bernerii imagines, quæ mere imaginaria commenta sunt. In utrâque pingitur in campis, et juxta eum consurgit templum aut monasterium Ebulitanum; in utraque exstat barbatus, in priore crinitus, in altera capuccio tectus; utrobique tenet baculum, utpote senex; in priori præterea gestat librum, vestemque talarem habet, in altera monachali induitur; in hac splendet Minimorum scutum, radians gloria, cum inscripto verbo: Caritas; in illa gerit rosarium, longius quam ut confundi possit cum hac brevi globulorum serie, qua in Occidenti, non tantum sæculo XII, ut inventio corporis S. Rosaliæ Virginis Panormitanæ patefecit (vide ejus Vitam in Opere nostro ad diem IV Septembris), sed jam sæculo VII homines usos fuisse prodidit tumulus S. Gertrudis Nivelensis in Brabantia (a); adeoque ita longum, ut Dominicanum rosarium dicendum sit: atque proin videatur anachronismus.*

VITA

S. BERNERII EREMITÆ.

Ex codice Ms. Oratorii, verisimiliter Romani.

S. Bernerius a

Olim, fratres carissimi a, cœnobarum numero novimus Christi Ecclesiam militare, chorosque cœli civium restaurari: hoc manifeste in Genesi scribitur: Crescite et multiplicamini et replete terram. Cum enim Christi pauperes de sæculo migrant, cœnobarum monilibus adornati; terram promissionis adimplent, lactis et mellis dulcedine distillantem; hæc enim illa terra est, de qua in Cantico Canticoorum scribitur: Flores apparuerunt in terra nostra. His autem Sanctorum collegiis Beatissimum Bernerium ingenti

(a) Ryckel., Vit. S. Gertrudis, p. 791 et seqq.

virtutum congerie novimus sociatum; hoc enim et vitæ gesta probant insignia, hocque corruscantia crebra miracula protestantur.

AUCTORE ANONYMO.

2 Fuit, inquam, hic natione Hispanus, ex illustri prosapia oriundus, et quia mundi delicia carnis excitant appetitum, carnis jam oblectatione despecta, Deo servire cupiens, decrevit corpus tradere egestatis et laborum asperitatibus macerandum. Hac igitur Sancti Spiritus expiratione

Hispanus, austerus, anochoreta,

* inspiratio-ne

3 In hac igitur peregrinatione diuturna temporis prolixitate vacans, intemeratam conscientiam aulam Deo studuit reservare; non enim decebat tanto regi veste sordida suum dapiferum ministrare, Domino per prophetam dicente: Ambulans in viam immaculatam hic mihi ministrabat; et iterum: Innocentes et recti adhæserunt mihi. Fuit enim licet juvenis corpore, senile tamen cor ferrens, in opere sanctimoniam sibi non quasi nomen usurpans, sed sortitus bonam animam, rem nominis qualitati conformans. Lumen circum adstantibus publicavit: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est.

visitat Sanctorum corpora,

E

4 His, inquam, visitationibus jam peractis, viribus jam corporis vetustate privatus, quietem corpori quaerens, duxit apud Italiam declinare, ubi posset Beatorum Apostolorum videre corpora plurimarumque Sanctarum Virginum, necnon et vitæ præsentis cursum sub divinæ venerationis obsequio terminare; dicebat enim: Hic alias errorum gentilium vigeant vitia detestanda: vadam et in Christianæ religionis veritate prædicans confirmabo, ne majorum errorum ramusculi valeant pululare, dicente Philosopho: Parvus error in primo, magnus est fine.

venit in Italiam,

5 Videte, fratres carissimi; non nos conturbent cogitatus qui in Sancti cor ascenderunt; licet enim humanæ scientiæ nudatus exstiterit, nec propter hoc obstabat ipsum posse divini verbi præconium euangelizando monstrare; hinc Dominus ait: Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Et iterum Apostolus: Sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum. Venit igitur Sanctus in Italiam; sed apud Ebolum b citius quam alibi declinavit c, tum quia humani generis hostes, eum invadere cupientes, quam plures prosequi consueverant, tum quia etiam hominum malitia in ipso quam in cæteris abundabat. Ex quo autem Sanctus terræ fores intravit, dæmoniorum cessavit invasio, et plurimi a nequitia, sedulæ prædicationis latratibus, destiterunt.

concionatur apud Ebolum,

F

b

c

* tam forte deest,

6 Ebolum igitur veniens, viarum d studebat lubricitates infringere, ne inopum nudos læderent. Divini amoris ignibus inflammatus, inopum etiam supplebat inopiam, cum substantiam mendicaminis erogabat. Panis holum ad corporis sustentationem sumebat, aquæ bibens forsulum e, nisi quandoque vini tantum saporem propter sanitatem. Viros ac mulieres, ad quos pro petenda elemosyna declinabat, ad mentis puritatem atque de commissis pœnitentiam hortabatur. Inter pauperes in rebus præ cæteris abundabat, sanctitatis se præbens cæteris in exemplum. De receptis autem, arctam vitæ necessitatem retinens, præbebat aliis quod restabat.

ubi et multa bona opera præstat,

d

* pedes deest

e

7 In vigiliis f quidem sancti diei septimi opera servilia denegabat, imitatus vestigia Conditoris; in Genesi enim scribitur: Requievit Deus die

Sabbatum observat, pannes sine igne coquit,

f

septimo

AUCTORE ANONYMO. septimo ab omni opere quod patrarat; et ipsemet dicit: Qui sequitur me, habebit lumen vitæ. Hanc vitam, a Domino sua passione tributam, Beatus Bernerius cupiens, resurgentem Dominum, omni mundana occupatione postposita, spiritum contemplationi dedicans, exspectabat. Post nonam^g igitur semel accidit, quod quædam inops panes fecerat, nec ligna ad coquendum habebat; Sanctus igitur Bernerius, misericordia motus, appositos panes absque igne coctos reddidit. Fama autem ejus ut virtuosior publicabatur.

miseros javat,

g h

B

pontem exstruit,

ecclesiis inservit et moritur;

i

C k

post mortem

l
multa et magna parat.

m

n
animas deest.

8 Fratres, itaque hic Sanctus erga afflictos pia gestans viscera, eos de bonis propriis, quæ in labore mendicaminis acquisierat, refovebat; despectos visitabat; infirmos cunctos lucro sudoris proprii redimebat; diligebat bonos; malorum tamen naturam, licet opera, non odibat; proximorum nimis corporis, et animæ maxime, procurare salutem frequentissime nitebatur: [inde g est quod comes h quidam, qui super Ebolum dominio fungebatur, duxit pontem magni ædificii in flumine Sileris construendum, erga Christi fideles eminentia pericula cupiens evitare. Cum ergo ædificare cœpisset pilam, quæ in medio est fundata, constructa die uno, die altero corruerat.]

9 Beatus autem Bernerius, zelo salutis fidelium Christi motus, in labore mendicaminis in quantitate bona pecuniam acquisivit. Emptis ante lapidibus et cœmento, suis propriis manibus pilam fundavit, magnamque construxit, cœlesti adminiculo mediante. Quod enim die uno in fabrica construebat, die altero duplicatum; et licet suo pretio alios pro operum servitio teneret, non divertit ab oneribus dorsum ejus, sed propriæ manus ejus in cophino serviebant. Sancti quidem fama vigebat, sanctitate vitæ et actis mirabilibus declarata. Erat itaque viribus corporis destitutus, cum esset grandævus tempore, attritusque in membris corporis præ labore.

10 Dedicavit itaque hic Sanctus se servitio ecclesiæ, in ea juxta virtutem infirmi corporis deservire. Ecclesia autem, ubi maxime consueverat frequentare, basilica est B. Apostoli Petri, atque sanctorum habitatio monachorum, ubi et Ebolensis populus ejus limina venerantur i. Hinc per Prophetam dicitur: Cum sancto sanctus eris. Cum ergo die quadam apud oleariam quamdam pro petenda eleemosyna declinaret, a Domino vocatus occubuit k. Hujus anima sancta cœlum penetrat triumphalis, a Rege gloriæ serto regio coronatur, quod et gesta probant insignia.

11 Odor autem, qui de ejus corpore emanabat aromatum omnium et universi generis unguentorum redolentiam superabat. Campanæ autem castri prædicti, velut sancti præconium in laudibus prædicantes, omni humano adminiculo denegato incessabiliter pulsabantur. Populus autem unanimiter irruentes sanctis inventis Reliquiis l in S. Petri basilica locaverunt. Oleum autem, quod tunc ibi coagulabatur, incessabiliter redundabat; quod et adhuc beneficium ob Sancti reverentiam reservatur.

12 In Sancti autem hujus morte, atque post mortem multa miracula m ad ejus laudem et gloriam Deus ostendit, spiritualement sibi gratiam Deus contulit, ut nec immundorum spirituum valeant quæque contagia resistere. Vidimus quidem tempore nostro, necnon et didicimus n a præcedentibus, et sequentibus nos plurimasⁿ ejus meritis fore salvatas, quas nec quidem Apostoli salvaverunt. Ajo hoc, non quasi B. Bernerium ipsos

majoris meriti reputemus, sed Sancti merita coruscantia crebra miracula protestentur, ut probare videtur Gregorius in Dialogo o. Si gloriosa quidem miracula, quæ post mortem ejus meritis Deus ostendit, longum esset enarrare; scire tamen vos cupio, quod, si qui ab immundus vexati spiritibus, devote ad ejus limina accedentes, percepto beneficio sanitatis^o.

* supple recedunt.

ANNOTATA.

a Num. 3 Commentarii prævii dictum jam fuit de hujus Vitæ antiquitate. Forma ejus, panegyrica potius quam biographica, significare videtur, eam primitus concionem fuisse. Unde colligere est, eam non ab initio in duodecim lectiones fuisse divisam: quæ animadversio ad annotatum g usu veniet.

b De Ebuli situ nonnulla jam memini num. 10 Commentarii prævii sequentia præterea de hoc oppido tradit Baudrand in Lexico Geographico: Ebolum aliis est Ebur, oppidum alias Picentinarum, nunc regni Neapolitani, in provincia Principatus Citerioris, ducatus titulo clarum, sex milliariibus distat ab ora littorali sinus Salernitani in ortum, et quindecim a Salerno etiam in ortum. De ejus antiquitate, origine fabulosa, monumentis, historia, quædam attingit Henricus Bacus in descriptione regni Neapolitani (a).

c Hæc Vitæ verba: Sed apud Ebolum citius quam alibi declinavit, et hujus numeri reliqua tam obscura sunt, ut in dubium vocandum sit, num S. Bernerius reapse Romam iverit et Sanctorum Apostolorum corpora visitaverit, quemadmodum, antequam Hispania egrederetur, mente conceperat. Eum tamen hæc sacra pignora veneratum fuisse affirmant tum Ferrarii scriptum, tum Officium Ebulitanum anni 1602.

d Etiam si alia deessent monumenta, quales concessiones indulgentiarum, etc., hinc liqueret, medio ævo tamquam opus caritatis usitatum fuisse, ut quis vias æquaret, et itinerantibus pararet commodiores.

e Quid Forsulum sibi velit, apprimè non video: estne nomen vasis, aut calicis? An haustus? Nonne potius male scriptum est ab amanuensi? Ex ipso enim nostro apographo, ubi delet et substituit, atque evidenter nonnumquam male describit, constat eum non certo atque securo oculo Ms. codicem legisse; in quo forte exstabat Sorbellum, Sorbinum aut Sorbium, quæ voces medio ævo usurpatae fuisse innotescit. Si vero quis vocabulo Forsulum adhærere velit, scribat saltem Forsulam, quod idem est ac Fossulam, quoniam, teste Cangio ad similes voces, r ante s nonnumquam in s mutatur; atque tum Forsula calicem, imitatum parvam fossam, significabit.

f S. Bernerium in colendo sabbato, si tamen ita interpretandus sit hic locus, erroneam secutum esse doctrinam obvii theologi docebunt. Cavebis tamen ne S. Bernerium Sabatum facias, aut Waldensium præcursorem: recte quippe docet Cangius ad hanc vocem non ex observantia sabbati Waldenses Sabatos nuncupatos fuisse. Verum ille idem ad vocabulum Sabbatizare exempla offert, quibus patet S. Bernerium, aut ejus saltem encomiasten non solum in hoc errore fuisse versatum: quamobrem Hayto Basileensis episcopus, cap. VIII de die Dominico, præscribit: Sabbatum vero operandum a mane usque ad vesperam, ne in Judaismo capiantur. Sæculo XVI viguit iterum sabbatizantium error apud

(a) Græv. Thesaur. Antiquit. et Hist. Ital., vol. IX, t. I, col. 38 et seq.

A neotericos, de quibus Beyerlinck in *Magno Theatro* (a) : Sabbatarii sunt hujusce tempestatis heretici, secta Anabaptistæ, qui nimirum auctore Staphilo de Lutheranorum inter se concordia, sabbatum more Judæorum colunt. De quibus Lutherus libro contra Sabbatarios.

g Totum hunc locum, uncis inclusum, interpolatum fuisse, manifestum mihi est. Id factum sane fuerit cum S. Bernerii encomium (vide annotatum a) in duodecim Lectiones distributum est. Interpolationem autem adesse lector admittet facile, si animadvertit contextum intricatum esse, si locus ille non rejiciatur; et contra facile fluere, si dematur. Cæterum e duplici capite narratum illic miraculum credibile non est. Etenim illud admissum non fuit a sacra Congregatione Rituum, in Officio anni 1602; licet, ut præfigitur, ei notæ essent S. Bernerii res gestæ; dein non cohæret istud miraculum cum adjunctis præcedentibus, atque hinc non nulla includit. *Eccum specimen ex initio num. 4* : His, inquam, visitationibus jam peractis, viribus jam corporis vetustate privatus, quietem corpori quærens, duxit apud Italiam declinare : ubi quidem facile concedemus, hanc virium corporis minutionem non verum languorem fuisse, cum num. 6 narretur lubricitates viarum infregisse (quod senis opella esse potest); ast non æque imbecilli seni adscribi queunt, quæ num. 9 prostant, mendicasse videlicet pecuniam, quæ solvendo operi esset, propriis manibus pilam pontis fundasse, dorso tulisse onera, parasse ipsemet cophinum aut cæmentum. Præterea qui hæc scripsit, multo ineptior est, quam reliquæ Vitæ auctor : hic sane secum non ita discors est, ut initio narret comitem Ebulitanum mente concepis-

pontem de suo construendum, atque id ab eo fuisse tentatum; et dein S. Bernerium ad pecuniam emendicandam emittat.

h Quis ille comes sit, nullo modo assequi possum. Hoc tamen circiter ævo comites Ebulitani existebant; nam in *Chronico Cavensi* (b) sub anno 1121 reperimus : Obiit Robbertus, Evulanus comes; decessor sane illius, qui hic loci in S. Bernerii Vita indigitatur.

i De hac ecclesia et abbacia dictum est in *Commentario prævio* num. 7 et 9. Populus ejus (Petri) limina veneratur, allusio est ad usum, quo Romani pergunt Christi fideles, sanctorum Apostolorum, imprimis Petri, limina venerari.

k De tempore mortis videsis *Commentarium prævium* num. 8.

l Hæc Reliquiarum inventio manifeste nihil aliud est (ut ex contextu patet) quam inventio cadaveris S. Bernerii, in via modo demortui, cum pergeret ad mulierem, quæ oleum venditabat. Vide num. 4 veram Reliquiarum inventionem anno 1554 factam.

m Horum miraculorum memoria in Officio anni 1602 servata est.

n Amanuensis iterum culpandus hic videtur : propositioni quippe deest sensus logicus; sic restitui oportere arbitror : Didicimus e præcedentibus et sequentibus nos plurimas animas, etc., seu : Didicimus a præcedentibus, ex sequentibus nos, etc.

o Allusio est ad caput vi libri iv *Dialogorum S. Gregorii Magni*. Illic scilicet tradit S. Gregorius e miraculis cognosci posse Sanctorum animas cælesti gloria frui.

(a) T. VII, p. 3. — (b) Pertz, *Monum. German. Script.*, t. III, p. 191.

ADDENDA AD HUNC TOMUM.

I Ad Prætermisissos xv Octobris. Bedani, aliunde nobis ignoti, memoriam facit Lobinavius in *Catalogo Sanctorum* quorum cultus quidem in Britannia ei innotescebat, Vita vero nequaquam (a). De S. Bedano sic ille gallice disserit : S. Bedanus nomen est parœciæ cujusdam in diœcesi Sam-Briocensi, cui vocabulum quoque est S. Brendanus. Vultus sæpe designant hanc parœciam nomine S. Medani, qui in Hibernia sæculo VI episcopali dignitate et vitæ sanctitate conspicuus, die festa xiv Aprilis deinceps coli meruit. Hic forsitan patronus primitivus templi S. Bedani fuit. Hæc Lobinavius, indicans dein festivitatem patroni (quiscunque ille tandem sit) in parœcia S. Bedani agi die xv Octobris. Cum nihil sit cur novas conjecturas adjiciamus opinionibus Lobinavii, id tantum monebimus in *Opere nostro actum fuisse de S. Brendano, celebrato ab abbate Hibernico, ad diem xvi Maii, qua ejus memoriam recolat Martyrologium Romanum, et ad diem xiv Aprilis prætermisissum fuisse S. Medanum, quia non aliunde quam ex Dempstero cognosceretur. Forsan plura de eo disquiri poterunt, quando prodibit sanctus Medanus, episcopus in Scotia, ad diem scilicet*

II Ad pag. 7 circa medium. Quæ gerunt Martyres in *pictura Capuana, insignia interpretari placuit*

(a) Vies des Saints de Bretagne, t. I, p. XLII. — (b) *Vet. Monum.*, t. II, p. 142.

mappas : simile quid occurrit apud Joannem Ciampinum (b) tab. XLIII, quod hic dicit esse volumen antiquæ formæ; sed quominus eandem interpretationem demus Capuanæ imagini, impedit quod etiam binis fœminis concedendum esset volumen, Apostolis, qua Doctoribus, a Ciampinio tributum.

Ad *Commentarium de S. Mummolino*, pag. 972, col. 1, lin. 7. Decennio circiter ante S. Mummolinus multo præstantius beneficium contulerat S. Berchario, siquidem, teste Adone, operam suam impendit, ut locus quidam, in saltu Dervensi situs, Lutosæ nomine, huic Sancto donaretur : Childericum II, inquit Adso, eximius pater Bercharius adiit, atque sibi ad bona vota consortibus viris, Dei amore ferventibus, Leodegario et Mummoleno episcopis, Amalrico quoque et Wlfaudo optimatibus, impetravit a rege licentiam ædificandi sibi in eodem loco basilicam, quam S. Martini in honore consecravit; prædictus rex circumquaque ab ecclesia silvæ leuga una benigne donavit. Plura de his in præsentis volumine legere est in *Commentario prævio de S. Berchario* num. 40 et in *ejus Vita* num. 22. Ex his quoque colligere est S. Mummolinum æque gratum fuisse Childerico II ac olim Clothario II, et in illius quoque palatio nonnumquam fuisse versatum.